

nioris œconomiae cum judæis servandæ, ne fors scandalizarentur gentiles, et Ecclesia videretur favere *Cerintho et Ebioni*: tum quia honos nullus *Synagogæ* habendus, templo funditus destructo, dispersis undequaque judæis, trucidatis sacerdotibus etc. Porro an *jure divino*, an *ecclesiastico* lex vetus sit abrogata, dubium videtur Suaresio: dicendum autem, quod *præcipua* saltem *legis mosaicæ capita*, quæ directe Evangelio repugnabant, *jure divino* facta sint mortifera, nempe Aaronis sacerdotium, sacrificia, quæ unicum Christi Sacrificium ubique a sacerdotibus novæ legis offerendum secum non compatitur, omnesque ritus Moysis præcipui, quos Evangelium *per se* excludit. Idem est de *judicialibus*, ut est permissio dimittendi uxorem, vel plures simul ducendi, quæ stare nequit cum restitutione matrimonii *in pristinum statum*. Reliquæ ceremoniæ minus principales de vasis, vestibus, etc. *jure solum ecclesiastico* abrogatæ sunt.

ARTICULUS V.

DE CEPHA A PAULO CIRCA USUM LEGALIUM REPREHENSIO.

60. *Nota I.* Communior inde a prioribus Ecclesiæ seculis PETRUM a CEPHA fere non distinguit, tum propter unanimum prope sensum SS. Patrum, tum quod Codices antiqui pro *Cepha*, quem nunc legimus, legerent PETRUM, tum quod Paulus CEPHÆ predicata tribuat, quæ soli PETRO videntur convenire, vocans eum *columnam Ecclesiæ*, recensens eum cum *Jacobo et Joanne* præcipuis Christi Apostolis, simulque ostendens, se Paulum ab hoc CEPHA in societatem Apostolatus receptum fuisse. At sententiæ recentiorum CEPHAM hunc et lapsum et reprehensum, non apostolum, sed discipulum ex LXX unum, non apostolici collegii Principem, sed cleri Hierosolymitani presbyterum fuisse contendit. Hæc opinio, cum Christi verba ad PETRUM: *tu es Petrus... tu es pastor ovium... non deficiet fides tua etc.*, a ludicra adversantium crisi, a judaica insania, et risu gentilium vindicet facilius, et Vicarii Christi indefectibilitati ac primatui consulat suavius, omnino videtur præferenda.

61. *Nota II.* Ex epist. ad Galatas deducuntur sequentia: Paulum *conversisse Galatas*, c. 1. v. 6, 8, 11.: falsos fratres *conturbasse Galatas* a Paulo conversos per calumniam Paulo affictam, quod gentiles a lege mosaica plane eximeret, quamvis aliter edoctus ab Apostolis Hierosolymæ, c. 1. v. 7.: Paulum ad abstergendam hanc labem *scripsisse prædictam epistolam ad Galatas*, in qua asseverat, Evangelium suum se non ab hominibus, nec Apostolis, sed a *Christo* immediate didicisse, c. 1. v. 11, 12, etc. Paulum ante scriptionem hujus epistolæ *bis* tantum *venisse Hierosolymam*, primo post annos tres a conversione, ut videret Petrum, et secundo post annos quatuordecim, non a prima profectioe, sed a *conversione*, assumptis Barnaba et Tito, c. 1. v. 18.-c. 2. v. 1.: atque hoc secundum iter Pauli idem esse cum illo, quod Act. 11. refertur, nimirum anno æræ vulgaris 44. qui fuit annus maximæ in Judæa famis, accuratissime respondens anno decimo quarto conversionis, cum anni 14. additi annis 30. æræ vulgaris, quorum postremo Paulus convert-

batur, faciant annos 44: *Cephæ et Joannem*, qui videbantur esse aliquid, fuisse *presbyteros Jacobi*, nec fuisse id quod videbantur, c. 6. v. 3.: *Junctionem dexterarum Jacobi, Cephæ et Joannis cum dextera Pauli* evenisse ante Concilium habitum anno 50: *Cephæ* fuisse vere lapsum, vereque ter reprehensum. Verba autem præcipuæ hic considerationis sunt ex c. 2. a v. 7. usque ad v. 15.

62. *Dico.* Cephæ lapsus et a Paulo Antiochiæ objurgatus, non fuit PETRUS Apostolus, sed unus ex LXX Discipulis. *Ratio*: quia *characteres PETRI* ac *PAULI, locus et tempus* reprehensionis factæ, *nomen aliæque circumstantiæ* prorsus incredibile reddunt, hunc CEPHAM fuisse S. PETRUM Apostolorum Principem.

Prob. 1^a. pars. 1°. PETRUS Apostolus non potuit *turbasse Galatas*, calumniando, quod Paulus ab hominibus didicerit Evangelium, quia in eodem argumento laudat PETRUM, cum quo per 15 dies fuisse Hierosolymis deprecatur: Paulus CEPHAM adnumerat illis, qui *videbantur esse aliquid*, esse *columnæ Ecclesiæ*, quales non erant; sed PETRUM revera fuisse aliquid, vere columnam Ecclesiæ, Paulus affirmat v. 7. et 8.: hic CEPHAS videtur gloriatus fuisse, quod Paulo *aliquid contulerit* quoad Apostolatam; quis autem de S. PETRO jactationem hujusmodi vanissimam vel somniet? Paulus CEPHAM inter *falsos fratres* refert, qui explorata prius libertate utantur, sed postea ex metu judæorum se segregent; et huic CEPHÆ, ait Paulus, huic simulatōri ac turbatori Antiochiæ restiti, eumque publice corripui, qui sane PETRUS esse non potest, Paulo sic eum laudante, *Christus operatus est PETRO in Apostolatam, sicut mihi*; quid autem hæc laus PETRI in epistola ad Galatas, ad quos Paulus scribens demonstrare voluit, quod PETRUS male egerit? Præterea ex argumento epistolæ *perfidus fuit ille CEPHAS*, qui prius junxerat Paulo dexteram ad operandum in circumcisionem, sicut Paulus et Barnabas in gentes cum libertate, postea vero gentes ad judaizandum cogens, datam fidem fregit, id quod nequiquam de S. PETRO dici potest, qui ad gentes quoque a Deo vocatus fuerat, et jamdum propter *visionem caelestem* cum illis gentiliter vixerat.

2°. PAULUS ea nequaquam egisset cum S. PETRO, quæ egit cum CEPHA, tam acriter et publice suum totiusque Ecclesiæ Caput reprehendendo, ut ter ab eo correptus fuerit Princeps Apostolorum, videlicet *privatim* reprehensus, *κατεγνωσμένος ἦν*, quia reprehensus erat, ut habet fons græcus, nempe vel a judæis Antiochiæ gentiliter viventibus, vel a gentilibus aliter edoctis a PAULO, ac Cephæ solebat: dein *coram testibus κατὰ πρόσωπον, in faciem ei restiti*: demum eo quod pergeret non recte ambulare ad veritatem Evangelii, alios plures et Barnabam adeo perducere in hypocrisin, et quod maximum fuit, gentes ad judaizandum cogere comminatione æternæ damnationis, Act. 13. 1. *publice*, coram universa Ecclesia correptus his verbis: *si tu, cum judæus sis, gentiliter vivis et non judaice, quomodo gentes cogis judaizare?* En triam et Evangelicam correctionem CEPHÆ juxta normam ab Evangelio præscriptam; hanc certe PAULUS contra S. PETRUM non adhibuisset, tum quia S. PETRUS ob eximiam humilitatem tot aliis modis poterat reduci ad viam veritatis, tum quia nullo modo probabile est, S. PETRUM aut tantopere timuisse judæos a Jacobo missos, coram quibus centies idipsum fecerat Hierosolymis, aut ita coegisse gentiles ad judaizandum, qui tot abhinc annis

cum gentilibus palam manducaverat in medio Judææ cordate edicens, id jussu divino a se factum fuisse: ergo *characteres* PETRI et PAULI non sinunt credere, quod ille *Cephas* fuerit *Petrus Apostolus*.

Prob. 2^a pars. S. PETRUS non fuit *Antiochiæ*, cum PAULUS Cepham *Antiochiæ* reprehenderet: vel enim CEPHAS a PAULO reprehendebatur paulo *ante* Concilium Hieros., de quo Act. 15., vel *post* illud Concilium? non *ante*, quia alias S. PETRUS egisset manifeste contra visionem et instructionem a Deo acceptam, contra ipsum conscientiae testimonium, verba et fidem, Act. 11.

Ad hæc PETRUM tunc non fuisse *Antiochiæ*, sed Jerosolymis, inde liquet, quia Paulus et Barnabas Act. 15. ascenderunt Hierosolymam ad *Apostolos*; adeoque ad PETRUM, ut eos de usu legalium consulerent. Non *post* Concilium Hieros., quia alias PETRUS, qui in illo Concilio primus surrexerat dicens: *virī fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire gentes verbum Evangelii et credere* etc. Act. 15. 7.; ac in quo tandem v. 28. unanimi consensu sancitum fuit: *visum est Spiritui Sancto, et nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria* etc.; si, inquam, *post* hoc Concilium gentes judaizare coegit S. PETRUS; ergo contra suammet in Concilio sententiam, contra expressum Concilii decretum etc. egit Princeps Apostolorum. Dein non potuit *Antiochiæ* tunc reprehendi a PAULO, qui Jerosolymis *post* Concilium adventans *Antiochia*, *post* aliquot dies a protectione Legatorum Judæ et Silæ continuo *Antiochia* discessit. Adde, quod juxta chronologiam recentiorem PETRUS *Romæ* fuerit eo tempore, quo PAULUS CEPHAM reprehendit: nam anno 42. æræ vulgaris et 2° Claudii PETRUS venit *Romam*, inde non reversus, nisi anno 49. et Claudii an. 9. præsidens Concilio Hieros. anno 50.; PAULUS vero anno æræ vulgaris 44. conversionis suæ 14. CEPHAM convenit Jerosolymis, quem ibidem sibi jungentem dexteram, anno 49. reprehendit *Antiochiæ*. Cum ergo PETRUS anno 44. uti et annis sequentibus *Romæ* fuerit, nequaquam dici potest, quod PETRUS sit ille CEPHAS, qui PAULO junxit dexteram Hierosolymæ a PAULO *Antiochiæ* reprehensus; ergo *locus* et *tempus* incredibile faciunt, quod ille CEPHAS fuerit S. PETRUS. De hac chronologia Apost. plura vide in Tr. de *Princ. Theol.* num. 164. etc.

Prob. 3^a pars. Paulus in epist. ad Galatas ter exprimit *nomen Petri*, dein vero invectus in simulatorem appellat eum CEPHAM, quo nomine nunquam solitarie PETRUS ab Evangelistis erat nominatus; cur ergo eandem personam in eadem epistola diversis nominibus exprimat? Sane ad Galatas longissime dissitos cum scriberet Paulus accusans Cepham, nihil ambigui scribendum erat. Porro inauditum est, PETRUM, qui ab omnibus Evangelistis propter primatum *primo loco* recensetur, Jacobo in ordine Apostolorum nono, quin et discipulis Domini, qui Apostoli non erant, postponi a Paulo obstupescente, quod *Barnabas* adeo in eandem simulationem duceretur a PETRO. etc.; ergo *nomen*, aliæque *circumstantiæ* vindicant a lapsu et reprehensione S. PETRUM.

63. *Obj. I.* Paulus objurgando PETRUM probare contendit, se Apostolis dignitate parem fuisse; ergo CEPHAS, nescio quis, nequit substitui in locum PETRI Apostoli.

R. N. A. Sed persuadere Galatis instituit Paulus, ut sua, h. e. *Pauli* sententia de libertate Evangelica, et non illa *Cephæ* de servitute Mosaica staret,

eo quod ipse Evangelium non ab hominibus didicerit, sed a Christo, sicut PETRUS. Si vero uti CEPHAS, ita Paulus ab eodem Christo doctrinam Evangelii accepit, quare Galatis standum sit doctrinæ Pauli, et non CEPHÆ? contrarium ergo verum sit necesse est, nempe quod CEPHAS non a Christo, sed ab hominibus didicerit Evangelium; unde liquet, quod Cephas a Paulo reprehensus non potuerit esse PETRUS Apostolus.

Inst. Non nisi *Apostolus* esse potuit, qui *Barnabam* sua auctoritate in eandem simulationem pertraheret; ergo CEPHAS idcirco reprehensus fuit PETRUS Apostolus.

R. N. A. Nam quo hæc tempore facta sunt *Antiochiæ*, *Barnabas* nondum acceperat per impositionem manuum Apostolicarum Spiritum S., missionem et Apostolatam, uti constat ex chronol. Apostol.

Deinde Scriptura dicit: *Barnabas* fuit ductus *ab eis* in simulationem, scilicet a judæis, et non *ab eo*, nempe Cephæ, quem parvi faciebat. Demum additur particula *et*, ita ut *et* *Barnabas*... quasi Paulus plus tangeretur lapsu *Barnabæ*, quam CEPHÆ. *Barnabas* autem flecti potuit exemplo CEPHÆ, nolens resistere illi, qui *videbatur esse aliquid*; ut et ipse hac ratione judæis gratificaretur.

64. *Obj. II.* S. Scriptura non ubivis observat ordinem dignitatis, uti Act. 18. 2. — ad Rom. 26. 3. — 2. Tim. 4. 19. semper præponit PRISCILLAM AQUILÆ, uxorem marito; ergo nec ordo inversus ad Gal. 2. 8. probat, a PAULO CEPHAM fuisse distinctum.

R. S. Scriptura non temere præponit PRISCILLAM, sed laudis causa invertit ordinem, quia quo sexu debilior PRISCILLA, eo fortior animo suam animam pro Pauli anima supponerat, ad Rom. 16. 4.; causa vero nulla est, cur PETRUS trina vice laudatus tanquam *Apostolus* Jacobo Apostolorum nono postponatur in eadem epistola; ergo ille CEPHAS non *Apostolus* et Princeps Apostolorum, sed cleri Hieros. solum *presbyter* fuit.

Inst. 1. Si CEPHAS ille solum *presbyter* fuit; ergo *Joanni* non erat præponendus, quo utpote Apostolo Cephas fuit inferior.

R. N. *supp.* quod *Joannes* ille, qui ad Gal. 2. cum Paulo junxit dexteram, fuerit *Apostolus*: nam 1°. S. *Joannes* tum jam discesserat in *Asiam*, cum anno 39. facta sit divisio Apostolorum, manus vero Pauli, Jacobi, CEPHÆ et *Joannis* junctæ fuerint anno 44. — 2°. Junxerunt dexteras, ut *Cephas* et *Joannes* operarentur in *circumcisionem*, cum uterque *Apostolus* operatus sit in *gentes*, *Petrus* *Romæ*, *Joannes* in *Asia*; adde juramentum, quo Paulus ad Galatas asseverat, se, nimirum in primo suo adventu Hierosolymæ, præter *Petrum* et *Jacobum*, Apostolorum vidisse neminem. 3°. S. *Joannes* Apost. non tantum videbatur esse columna, sed vere fuit, cujus etiam prærogativa nec Paulo, nec Hierosolymitanis incognita esse potuit. Hæc ergo verba Pauli: *videbantur aliquid esse*, quod non erant, cadunt in *Joannem Marcum*, quem utpote consobrinum *Barnabæ* Act. 12. 25. secum assumpserat Paulus, postea vero deficientem noluerat recipere; in gratiam tandem rediisse, colligimus ex ep. ad Coloss. 4. 10.

Inst. 2. Paulus 1. Cor. 1. 12. et sibi et Apollini postponit PETRUM, dicens: *Ego sum Pauli, ego autem Apollini, ego vero Cephæ, ego autem Christi*; ergo mirum non est, quod PETRUM Jacobo postponat. Item τὸ CEPHAS hic idem est,

ac PETRUS; ergo etiam in epist. ad Galat., ac proin non denotatur diversitas personæ.

R. *Ad 1.* Quod hic CEPHAS, qui est PETRUS, postponatur Apollini, natura exigit et ordo, cum primo loco ceu infimo se ponat Paulus, exin Apollinem, postea CEPHAM, h. e. PETRUM, ac denique Christum.

Ad 2. S. PETRUS nunquam fuit ab Evangelistis solitarie Cephæ appellatus, præterquam a Joanne c. 1. v. 43., sed addita cautela: *tu vocaberis Cephæ, quod interpretatur Petrus.* Paulus vel semper Petrum, vel constanter Cephæ eundem nominat, uti 1. Cor. 1. siquidem Corinthii usu haberent, Petrum compellere voce chaldaica vel syriaca *κηφᾶς*, qua Christus eum compellaverat, voce syriaca tunc necdum versa in græcam *πέτρος*; cum ergo ad Corinthios Petrum constanter Cephæ, ad Galatas vero diversis nominibus, ac in diversis quidem argumentis compellet, recte colligo, quod diversas personas in mente habeat, id quod inde roboratur: si enim CEPHAS non fuisset alius a PETRO, inepte dixisset Paulus, cum vidisset Petrus, quod mihi creditum esset Evangelium, sicut PETRO, cum dicere debuisset, sicut sibi: imo Paulus sibi ipsi contradixisset, supra cum diceret, se jam tertio post sui conversionem anno Jerosolymæ PETRO visum et cognitum fuisse; et nunc modo pro causa movente, cur dexteram daret, visionem et agnitionem PETRI afferat?

Inst. 3. In versionibus orientalibus, in antiquis etiam codicibus tam græcis, quam latinis, quin et in codice Alexandrino jam olim legebatur in ep. ad Galatas PETRUS, non CEPHAS, prout hodie etiam fere in omnibus græcis exemplaribus legitur; ergo.

R. Versiones orientales veteres nobis non obstant, quia Petrum nulla alia voce expriment, quam Syra vel Chaldaea voce *κηφᾶς*: duplex vero Cephæ distingui debet, prout latina vulgata diversis nominibus duplicem personam indicat. Codex Alexandrinus est mutilatus, teste Millio in evolvendis antiquis codicibus versatissimo. Codices alii plerique pro voce Syra *κηφᾶς* substituerunt *πέτρος* vocem græcam suæ lingue conformem, quia idem utraque significat: vocem autem sibi notiore substitueno, et ubivis ponendo *πέτρος*, pro *κηφᾶς*, non meminerunt, voce duplici Cephæ et Petrus denotari duplicem personam. Adjicitur tamen in plerisque codicibus græcis ibi, ubi legendum Cephæ, obelus, seu nota ad marginem vel infra, v. g. ad Gal. c. 2. v. 11. et 14.; non vero 1. ad Cor. 1. 12. per obelum notatur Petrus, ubi legitur Cephæ.

Præterea scribæ et interpretes claritatis gratia initio posuerunt in margine vocem Petrus, et postmodum librarii græci absque cautela pro Cephæ in ipsum textum intrudere vocem *πέτρος*; inde latini interpretes facile decepti sua exemplaria depravarunt. Cum ergo SS. Patres in suis codicibus vel semper Cephæ, vel semper Petrus legerent; mirum non est, quod antiqui scriptores, et plures SS. PP. S. Petrum a Cephæ non distinguerent.

63. *Obj. III.* SS. Patres fere omnes aperte et constanter docent, CEPHAM esse indistinctum a PETRO; ergo recentiorum sententia pugnat cum Traditione.

R. N. A. Nam 1º. CLEMENS ALEX. sanctitate et doctrina conspicuus non tantum negat, Cephæ a Paulo reprehensum fuisse Petrum Apostolum, sed

diserte affirmat, fuisse unum ex LXX Discipulis: CLEMENS ALEX., ait Euseb. L. 1. c. 44., in IV. Hypotiposeon Cephæ mentionem facit, de quo Paulus dixit: cum autem venisset Cephæ Antiochiam, in faciem ei restiti, et dicit eum unum esse ex LXX Discipulis cognominem Apostolo. — 2º. IRENÆUS L. 3. c. 12. gesta SS. Apostolorum, præsertim Petri, Jacobi et Joannis enarrans dicit: sic Apostoli, quos universi actus, et universæ doctrinæ Dominus testes fecit: ubique enim simul assistentes cum eo inveniuntur Petrus et Jacobus et Joannes: religiose agebant circa dispositionem Legis, quæ secundum Moysen; ubi vox religiose factum Cephæ, de quo ibidem est sermo, nequit attingere, quia alias vel Paulus errasset, hoc factum utpote religiosum publice exponendo Cephæ: vel Irenæus non intellexit per Cephæ Petrum, dum hoc factum laudat, quod Paulus acriter reprehendit. — 3º. CHRYSOSTOMUS homil. 61. testatur, non neminem putasse, hunc Cephæ reprehensum non Apostolum, sed alium quendam vilem, abjectum, et unum ex multis fuisse. Similia refert D. HIER. h. 1. de scriptore contra errores Porphyrii, qui fuit S. METHODIUS: non enim CLEMENS ALEX., neque EUSEBIUS, cum neuter ejusmodi verbis utatur, alius vero nullus scripserit contra Porphyrium. — 4º. De EUSEBIO PAMPILI refert Dupinius L. 2. c. 13. hic distinguit Cephæ Antiochiæ reprehensum a Petro Apostolo: fuit autem hic Eusebius teste Caveo pag. 111. exhausta pene omni seculari litteratura impense doctus, antiquitatum Ecclesiasticarum studio summo impere incubuit, quo sine Doctorum ante se monumenta diligenter acquisivit. — 5º. DOROTHEUS TYRIUS in Synopsi, Auctor Chronici Alexandrini, et OECUMENIUS in Comment. ep. ad Gal.

Exinde sic arguo: in Seculo I. PAULI verba cum attentione lecta: Seculo II. CLEMENTIS et IRENÆI testimonia partim ex Apostolorum discipulis, partim ex horum tyronibus hausta: Seculo III. doctrina S. METHODII, aut alterius Patris contra Porphyrium scribentis, satis confirmant nostram sententiam, et SS. Patrum de ea tunc temporis persuasionem: Seculo IV. moveri cœpit sententia contraria: quippe cum in codicibus suis occidentalibus tam græcis, quam latinis nullum CEPHAM, et in editionibus orientalibus nullum PETRUM reperirent, nullo personarum distinctarum vestigio detecto incedebant bona fide, et qua demum ratione ac energia possent, tantum facinus in PETRO Apostolo, quem corrupti codices inducebant, salva fide ac fama excusabant; probabilis tamen permansit in Seculo IV. nostra sententia, imo ne unus SS. Patrum hoc seculo, prout testatur CALMETUS ipse, eam refutavit, aut contrariam rationibus evicisse legitur.

Inst. 1. Libri Hypotiposeon CLEMENTIS sunt dubii, imo deperditi, proin exiguæ auctoritatis: IRENÆUS non Cephæ, sed Petri nomen habet: METHODII illius non meminit Eusebius etc.; ergo Patrum auctoritas parum suffragatur.

R. *Ad 1.* Ipse Photius, ac Berti etiam varios in libris Hypotiposeon errores fraude aliena et hæreticorum malitia adsutos esse judicant. Calmetus vero loquens de Petri itinere Simonis Magi causa Romam instituto, item distinguens Thaddæum Apostolum a Thaddæo discipulo, utitur testimonio librorum Hypotip., uti et in aliis locis; cur ergo hi sint deperditi, et sua careant fide et auctoritate, cum Cephæ distinguunt a Petro?

Ad 2. Latinus interpres IRENÆI ex depravatis latinis codicibus textui Irenæi inseruit nomen Petri, et nomen Cephæ ibidem repertum immutavit. Præ-

terea Petrum Irenæus ibidem defendit, uti et doctrinam Petri: sed quæ defensio, si turpem ejus lapsum adducit in medium? Paulum quoque defendit: at quæ defensio, si reprehensorem facti laudabilis et *religiosi* ostendit Paulum?

Ad 3. Quod Methodii non meminerit Eusebius, factum putant quidam critici ex eo, quod Eusebius non fuerit amicus Methodii, qui suum Origenem oppugnaverit, et fortiter quidem L. de *Resurr. cont. Origen.* Scripsisse autem Methodium contra Porphyrium, videre est in *Fragm. apud Damasc. et Nicetam.*

Inst. 2. Tertull., Cypr., Hier., Aug., Chrysost. et S. Gregorius aperte refragantur sententiæ recentiorum, ergo hæc non est verisimilis.

R. *Tr. A. N. C.* Nam cum facta ejusmodi ad dogma non pertineant, falli poterant multi Patres, qui sicut et historiographi Petrum et non Cepham a Paulo reprehensum statuentes, mendum quoddam in suis codicibus habuerunt. Dixi: *Tr. A.*, nam

TERTULLIANUS hoc de Cepha negotium ad S. Scripturæ bilancem non examinavit, sed vocabulo *Petri* comperto in suo codice, non solum *Petrum*, sed et *Jacobum* et *Joannem* ejusdem lapsus et damnationis reos fecit, nullo in ep. ad Gal. fundamento, ubi solus Cephas variasse convictum, et Pauli reprehensionem incurrisse deprehenditur.

CYPRIANUS ex Tertulliani scriptis eandem hausit sententiam: illa enim continuo versavit, notario suo dicere solitus, *da Magistrum.* Atque hæc Tertulliani sententiâ illis temporibus placuit magis, ubi propter baptismum hæreticorum nimio zelo abreptus, a successore S. Petri STEPHANO Papa dissenserat Cyprianus. Attamen errorem hunc esse, tunc necdum agnoverat, quia in ipsis codicibus suis græcis, vel latinis etiam loco *κηφᾶς* legerat *πέτρος*.

S. HIERONYMUS testatur Tillemontius in præf. comment. ep. ad Gal. esse libere confessum, se *Origenis* commentarios esse secutum, neque definito animo ea defendisse quæ in græcis legerat, sed ea duntaxat expressisse quæ legerat, et lectoris arbitrio approbanda vel improbanda reliquisse.

Quod S. AUGUSTINUS ne unica quidem vice alterius Cephæ, quam Petri Apostoli mentionem faciat, inde est, ut Cl. KERKERDEKE ait, quia ad manus Augustini nunquam pervenerant VV. Græcorum monumenta de Cepha, prout testis est ejus ad Hier. epistola his verbis: *haud plures de hoc argumento legi aut audivi Patres, quam Ambrosium et Cyprianum*, quorum neuter S. Petrum a Cepha distinxerat; cum ergo mendum quoque haberet in suis codicibus, nullo tangebatur dubio de duplici Cepha, in eam solum inquisitionem intentus, an vere, an simulate, malove animo Petrus Apostolus se a gentibus segregaverit.

SS. CHRYSOSTOMO et GREGORIO tota epistola ad Galatas exhibebat indiscriminatim Petrum pro Cepha; proin error illorum erat in voce, et non in personâ. Mirum itaque non est, controversiam istam antiquioribus non ita fuisse exploratam: nec novum ac insolitum, a multis etiam Patribus aut dubitari aut negari, cujus tamen veritas postmodum elucescit. Do exemplum: tempore S. Augustini quæstio, an nullo unquam casu, etiam ad servandam vitam, liceat mentiri, erat latebrosissima, et tam obscura, ut plerique SS. Patres pro casu servandæ vitæ mendacium esse licitum putarent, atque ipse

adeo Augustinus, quamvis contrarium pro certo haberet, aliis aliter sentire liberum reliquerit hisce verbis in ep. ad Hier. 19. *in hoc magna questio est, sitne aliquando mentiri, viri boni, imo Christiani... eligat, quod voluerit, qui hoc existimat, ubi mentiatur* etc. Hodie vero post damnatas ab Innoc. XI. propositiones 26, 27, 28, nemo ambiget, pro vero ac certo habendum esse, quod contra multos Patres jam tum Augustinus sentiebat.

ARTICULUS VI.

DE LEGE EVANGELICA A CHRISTO PRO OMNIBUS INSTITUTA.

66. *Nota.* Lex Christi dicitur *Nova*, quia per gratiam renovat hominem, et novissimo tempore lata, est antiquæ legi mosaicæ a Christo substituta: dicitur *Evangelica*, h. e. bonum nuntium de cœlesti beatitudine, remissione peccatorum, filiorum adoptione, mortuorum resurrectione et vita æterna. LUTHER. et CALVIN. negarunt, novam a Christo legem conditam fuisse; utpote qui veterem duntaxat abrogaverit, cum non obierit munus Legislatoris, sed Redemptoris: docentes insuper, jam nunc *solum fidem* esse necessariam ad salutem, qua fide liberemur ab omni lege. HOBBSIUS autem in suo *Leviathan* dicit, Evangelium eatenus obtinere vim legis, quatenus a potestate civili assumitur in legem, de se consilium esse, non præceptum; contra hos

67. *Dico I.* Christus non solum abrogavit legem veterem, sed et novam condidit vere præceptivam; est de fide ex Concilio Trid., quod Sess. 6. can. 21. ita docet: *Si quis dixerit, Christum Jesum a Deo hominibus datum fuisse ut redemptorem cui fidant, non etiam ut legislatorem cui obediant, anathema sit.*

Prob. Christus in Scriptura dicitur *Legislator*, Is. 33. et Jacob. 4., utique propter leges ab eo condendas et conditas: Christi Evangelium sæpe vocatur *Lex*, Is. 2. *de Sion exibit lex, et verbum Domini de Jerusalem*; et Is. 41. *legem ejus insulæ expectabunt.* Christus testatur multa a se imperata esse, quæ jubet a fidelibus in perpetuum observari; Joan. 13. *si præcepta mea servaveritis* etc. et Matth. 23. *docentes eos, servare omnia, quæcumque mandavi vobis*: sed hæc omnia legem veram ac proprie dictam sonant, atque universorum Patrum consensu de veri nominis lege intelliguntur: ergo. *Conf.* Ecclesia instituta est instar *reipublicæ* spiritualis, cujus Princeps est Christus, et instar *corporis*, quod caput habet Christum, uti constat ex iis Scripturæ locis, quæ Ecclesiam appellant Regnum cœlorum, unum ovile, unum corpus: atqui ea respublica, ut sunt natura et mores hominum, consistere nequit sine legibus, et quidem a *credendi lege* distinctis, cum nulla hominum societas possit permanere, aut etiam coalescere sine legibus, per quas ordo inter varias ejus partes constituatur, et singula membra ad suum, et ad commune totius societatis bonum dirigantur, atque in officio contineri queant, id quod conferre non potest *sola lex credendi*; ergo si respublica Ecclesiæ non est imprudenter ac improvide constituta, quod vel cogitare impium est, veras habet leges.